

наставати й певні, якщо так їх можна назвати, «позитивні» наслідки. Зокрема, з 01.01.2020 р. готування до корупційного кримінального проступку не буде тягнути за собою кримінальної відповідальності (ч. 2 ст. 14 КК України), а якщо особа буде засуджена за вчинення корупційного кримінального проступку, то судимість буде погашена після відбуття покарання (п. 2-1 ст. 89 КК України), без встановлення будь-якого додаткового строку.

Сподіваємося, що наведені вище уточнюючі позиції щодо видів корупційних кримінальних правопорушень і кримінально-правових наслідків, що наставатимуть за їх вчинення, стануть у нагоді при правильному застосуванні відповідних норм КК України в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII (набирає чинності з 01.01.2020 р., крім п. 2 розділу II, який набрав чинності з 24.04.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> (дата звернення: 20.10.2019).

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III (у редакції від 27.06.2019). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 20.10.2019).

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції : Закон України від 02.10.2019 № 140-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/140-20#n23> (дата звернення: 21.10.2019).

4. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016. 168 с.

Саковський Андрій Анатолійович,
директор навчально-наукового інституту
№ 2 Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У ФОРМІ ДІЗНАННЯ

За змістом ч. 1 ст. 214 КПК України, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинений кримінальний проступок або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального проступку, зобов'язаний

внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) [1], розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з ЄРДР.

Дізнавач, який здійснюватиме досудове розслідування у формі дізнання, визначається керівником органу дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання – керівником органу досудового розслідування. Для цього готується відповідне доручення.

Досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими КПК України, з урахуванням положень глави 25 КПК України.

Здійснення досудового розслідування у формі дізнання може бути здійснене як до внесення відомостей до ЄРДР, так і після.

Проте, до внесення відомостей про кримінальний проступок до ЄРДР допускається проведення окремих дій, передбачених ч 3 ст. 214 КПК України, зокрема: огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після завершення огляду); пояснення; медичне освідчування; отримання висновку спеціаліста і зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису у провадженнях щодо вчинення кримінальних проступків проти безпеки руху та експлуатації транспорту; вилучення знарядь і засобів вчинення кримінального проступку, речей і документів, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей [2].

Необхідність здійснення досудового розслідування у формі дізнання до внесення відповідних відомостей до ЄРДР може бути обумовлена й тим, що час, місце, обставини вчинення, виявлення кримінального проступку не дозволяють дізнавачу одразу внести відомості до Реєстру з технічних причин, або через відсутність фізичної можливості. Зволікання з проведенням окремих дій, визначених ч. 3 ст. 214 КПК України, може призвести до втрати доказів у кримінальному провадженні. Приміром, у разі достатніх підстав вважати, що особа вчинила кримінальний проступок, передбачений ст. 286-1 КК України (Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів), виявлення водія у стані алкогольного, наркотичного сп'яніння, потребує крім фіксації технічними приладами, медичного освідчування. До того ж, у разі виявлення такого факту, не завжди існує технічна можливість під'єднатись до мережі Інтернет для внесення відомостей про кримінальний проступок до ЄРДР.

Слідчий, дізнавач невідкладно в письмовій формі повідомляє керівника органу прокуратури про початок досудового розслідування, підставу початку досудового розслідування та інші відомості, передбачені ч. 5 ст. 214 КПК України.

На початку досудового розслідування у формі дізнання до ЄРДР, серед іншого, можуть бути внесені відомості про: час та дату надходження заяви, повідомлення про кримінальний проступок або виявлення з іншого джерела обставин, що можуть свідчити про його вчинення; прізвище, ім'я, по батькові (найменування) потерпілого або заявника; інше джерело, з якого виявлені обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального проступку; короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального проступку, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела; попередню правову кваліфікацію кримінального проступку із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; передачу матеріалів та відомостей іншому органу досудового розслідування або за місцем проведення досудового розслідування (ч. 5 ст. 36, ч. 7 ст. 214, ст. ст. 216, 218 КПК України); прізвище, ім'я, по батькові керівника прокуратури, органу досудового розслідування, слідчого, прокурора, який вніс відомості до Реєстру та/або розпочав досудове розслідування у формі дізнання; дату затримання особи [1].

Відповідно до Наказу МВС України № 100 від 08 лютого 2019 р. «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події», джерелом інформації про кримінальні правопорушення та інші події (у т. ч. про кримінальні проступки), зокрема, є: заяви (повідомлення) осіб, які надходять до органу (підрозділу) поліції, особи, уповноваженої на здійснення досудового розслідування, або службової особи, уповноваженої на прийняття та реєстрацію заяв (повідомлень); самостійно виявлені слідчим або іншою посадовою особою органу поліції з будь-якого джерела обставини кримінального правопорушення; повідомлення осіб, які затримали підозрювану особу під час учинення або замаху на вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення, чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється в його вчиненні; інше [3].

Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (2016 р.) також визначає перелік інших джерел, з яких виявлені обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення: усна заява (повідомлення) про кримінальне правопорушення; повідомлення підприємств, установ, організацій і посадових осіб; матеріали правоохоронних та контролюючих державних органів про виявлення фактів вчинення чи підготовки до

вчинення кримінальних правопорушень; повідомлення представників влади, громадськості або окремих громадян, які затримали підозрювану особу, відповідно до ч. 2 ст. 207 КПК України; повідомлення в засобах масової інформації; самостійне виявлення слідчим кримінального правопорушення, у тому числі під час досудового розслідування; дублікат заяви; самостійне виявлення прокурором кримінального правопорушення за результатами перевірки у порядку нагляду; виявлення кримінального правопорушення прокурором під час здійснення нагляду за додержанням і застосуванням законів; самостійне виявлення прокурором кримінального правопорушення [1].

Приводами до початку кримінального провадження у формі дізнання є: 1) заяви про вчинений кримінальний проступок, які можуть бути усними або письмовими (заяви можуть надійти від фізичних чи юридичних осіб); 2) повідомлення про вчинений кримінальний проступок, якими можуть бути: а) повідомлення підприємств, установ, організацій і посадових осіб; б) повідомлення представників влади, громадськості або окремих громадян, які затримали підозрювану особу, відповідно до ч. 2 ст. 207 КПК України; в) повідомлення в засобах масової інформації; 3) самостійне виявлення слідчим, дізнавачем із будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального проступку, у тому числі під час досудового розслідування; 4) самостійне виявлення прокурором із будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального проступку, зокрема за результатами перевірки в порядку нагляду, у тому числі під час здійснення нагляду за додержанням і застосуванням законів; 5) самостійно виявлені посадовою особою правоохоронних і контролюючих державних органів факти вчинення чи підготовки до вчинення кримінальних проступків.

Загалом дізнавачі здійснюватимуть розслідування кримінальних проступків за скороченою процедурою, тривалість якої не повинна перевищувати 1 місяць з дня вручення особі повідомлення про підозру. Подібна практика визнана успішною в ряді європейських країн. Зокрема, в Чеській Республіці розслідування злочинів покладається на «поліцейських в уніформі» (аналог підрозділів патрульної та превентивної служб) та кримінальну поліцію. Спеціально уповноважені поліцейські розслідують нетяжкі злочини за спрощеною процеду-рою у двотижневий термін. Наближений до чеського порядок спрощеного провадження діє в Грузії. На рівні міських управлінь патрульної поліції створено відділи з розслідування нетяжких злочинів з ознаками очевидності, які виявлені патрульними поліцейськими. Спрощене провадження відомо кримінальному процесу Великої Британії, США, Франції, ФРН та багатьох інших країн [4, с. 5].

Список використаних джерел

1. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : наказ Генеральної прокуратури України від 06 квіт. 2016 р. № 139. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 12 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>.

3. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 08 лют. 2019 р. № 100. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0914-19>.

4. Досудове розслідування кримінальних проступків : метод. рек. / С. С. Чернявський, М. С. Цуцкірідзе, В. В. Бурлака та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 160 с.

Самодін Артем Володимирович,

завідувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Нормативно-правова конструкція кримінального процесуального законодавства ще у 2012 року передбачала запровадження нового для теорії та практики юриспруденції комплексного поняття «кримінальне правопорушення», який за своєю суттю об'єднував категорії «злочин» та «кримінальний проступок». Такий підхід слугував підґрунтям упровадження двох форм досудового розслідування як «дізнання» та «досудове слідство», з відповідним процесуальним статусом окремих суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності. На перший погляд, це відповідало потребам судово-слідчої практики, а швидке реформування та створення окремих органів кримінальної юстиції, зокрема й підрозділів досудового розслідування (наприклад, НАБУ, ДБР), з огляду на суспільну небезпечність окремих кримінальних правопорушень у межах підслідності, визначених кримінальним та кримінальним процесуальним законодавством, забезпечувало належну реалізацію державної політики та положень Конституції України у сфері кримінального судочинства з врахуванням суспільних та політичних запитів. Інформатизація окремих елементів кримінального провадження, наприклад створення системи ЄРДР, слугувало